

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA
Eva Čílová

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Vizuelní komunikace

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA
Eva Čílová

Vedoucí práce: Doc. akad. mal. František Steker
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva ČÍLOVÁ**
Osobní číslo: **D16B0170P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Vizuální komunikace**
Název tématu: **Dojmy z Lodže, autorská kniha**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- a) tvůrčí záměr: Volba tématu souvisí s výjezdem do Polské republiky v rámci programu Erasmus.
- b) způsob: Kombinace klasických tiskových technik s digitálními technologiemi.
- c) cíle: Cílem práce je ilustracemi a typografickými prvky provést čtenáře osobní životní událostí autora.
- d) Finálním výstupem bude autorská kniha ve třech vyhotoveních, minimálního rozměru A5 a rozsahu 30 stran.
- e) Výstup bude doprovázen průvodní zprávou o předpokládaném rozsahu čtyř normostran.

Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**

Rozsah teoretické části: **min. 4 normostrany textu**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BHASKARAN, Lakshmi. Design publikací v mediální komunikace tištěných médií. V Praze: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7239-993-1.

LAZORČÍK, Michal. Linoryt I. Přeložil Stephan von POHL. Klatovy: Galerie Klatovy/Klenová, 2016. ISBN 978-80-87013-73- 1.

BERAN, Vladimír. Aktualizovaný typografický manuál. Osmé vydání. Praha: Kafka design, 2016.

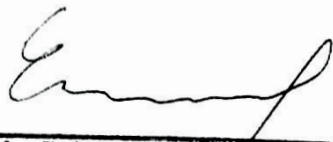
PECINA, Martin. Knihy a typografie. Vydání třetí, rozšířené. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. akademický malíř František Steker**

Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **27. září 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. října 2018

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2019

..... podpis autora

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	6
2.1 Autorská kniha	6
2.2 Příběh knihy	6
3. CÍL PRÁCE	7
3.1 Autorská kniha	7
3.2 Doprovodný text	7
4. PROCES PŘÍPRAVY	7
5. PROCES TVORBY	
5.1 Ilustrace – tisky	7
5.2 Úprava ilustrací a skenování v počítači	7
5.3 Kniha	7
5.4.1 Formát a layout	8
5.4.2 Písmo	8
5.4.3 Tisk a vazba	8
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	8
6.1 Formát	8
6.2 Písmo	8
6.3 Sazba	8
6.4 Barva	9
6.5 Papír	9
6.6 Tisk	9
6.7 Vazba	9
7. POPIS DÍLA	9
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	9
9. SILNÉ STRÁNKY	10
10. SLABÉ STRÁNKY	10
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	10
11.1 Internetové zdroje	10
12. RESUMÉ	10
13. SEZNAM PŘÍLOH	11
14. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	11
14.1 Příprava a tvorba ilustrací	11
14.2 Tvorba knihy	12
14.3 Ilustrace	13

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Do světa kultury mě již od malička zasvěcovala má maminka, která tak dala směr mé cestě za vzděláním a tomu, co bych chtěla v životě dělat. Kreativně rozvíjet jsem se začala na Základní umělecké škole Jana Zacha v Čelákovcích. Poté jsem pokračovala ve studiu na Střední škole oděvního a grafického designu v Lysé nad Labem, kde jsem se po čtyři roky studia seznamovala s mnoha obory výtvarného umění, jako například byly kresba, malba, fotografie a grafické techniky. Mým hlavním zaměřením byl však grafický design.

Tento obor jsem si převážně vybrala pro pestrou škálu úkolů, které jsme dostávali a pro víru budoucího se uplatnění v této branži. Protože jsem se nechtěla zarytě držet pouze grafického designu vybrala jsem si pro další studium ateliér Vizuální komunikace na Fakultě umění a designu Ladislava Sutnara na Západočeské univerzitě v Plzni. Setkala jsem se zde s nejrozličnějšími formami grafického designu obohacené o nové prvky v oblasti sdělování informací, zaznamenání pracovních procesů a tvoření nových komunikačních produktů. Vyzkoušela jsem si práci na grafických návrzích plakátů, značek, piktogramů, letáků, brožur, knižního designu a dalších tiskovin, ale i hledání prostředků pro vyjádření myšlenky v prostorové tvorbě. Velice ráda pracuji manuálně, proto se snažím do každého úkolu zakomponovat ruční práci. Baví mě práce kdy všechno začíná a nabírá formu. I když typografie nepatří mezi mé silné stránky, baví mě si s ní hrát a rozvrhovat knižní design a sazby.

Postupem času, stráveném na fakultě, jsem měla možnost nakouknout i do jiných ateliérů, jako byl třeba ateliér knihy a tvarování papíru. Zde jsem studovala nejrozličnější druhy vazeb a snažila se je napodobovat doma. Postupem času jsem byla schopná vytvořit celou knihu od základu. Toho jsem později začala využívat při tvorbě klauzurní práce. Díky příležitostem, jež se mi naskytly, se mi podařilo zkombinovat grafické prvky s pop-upovými, kde hraje roli i umění zacházet s papírem. Snažím se nadále propojovat čistou grafiku s prvky mnou vytvořenými, na kterých je vidět ruční práce, originalita a představitost.

Protože v praxi se mi nedostává dostatečně příležitostí pro experimentování, snažím se alespoň ve škole vymýšlet věci neobvyklé a často i složitější než musí být.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

2.1 AUTORSKÁ KNIHA

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolila autorskou knihu. Protože jsem se rozhodla využít nabízené stáže v rámci programu Erasmus, chtěla jsem, aby mé téma pro mě bylo příjemnou nostalgickou vzpomínkou. Přála jsem si věnovat se knize, kterou bych mohla celou zhotovit sama, protože by mi dala mnohem více volnosti v tvorbě. Nakonec jsem se rozhodla zaznamemat svůj pobyt v Polsku. Při představě o čem by měla moje kniha být a komu by měla být určena jsem si vybavila sebe sama, když jsem si stáž vybírala. Partnerský seznam škol je velice bohatý a rozhodnout se pouze pro jednu není lehké. Kniha by tak mohla sloužit dalšímu zájemci jako kompas, jež ho navede k závěrům náročného rozhodnutí.

Chtěla jsem zkombinovat psaný text s osobními zkušenostmi a ilustracemi zhotovené grafickou technikou. Jak už jsem zmiňovala, manuální činnost je pro mne v umění velice důležitá, jednak mi náročný proces výroby přináší radost a konečný výsledek má pro mne příjemnou patinu ruční práce, jejíž pozadí je fyzicky uchopitelné. Dalším důvodem mé volby byl i sen vydat knihu s vlastním textem, tedy stát se alespoň pro jednu malou spisovatelkou.

2.2 PŘÍBĚH KNIHY

Kniha tedy pojednává o osobní zkušenosti a dojmech, které jsem prožila během půl roku v polské Lodži. Je vní shrnuto jak se v Polsku žije, jak fungují všední věci a kam je dobré zajít, či co dělá Lodž zajímavým městem.

3. CÍL PRÁCE

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit funkční autorskou knihu na mnou vybrané téma. Vyberu si několik zajímavých míst, která vypovídají o polské mentalitě a která jsou něčím zajímavá a zároveň mi blízká.

Vše chci nejprve zaznamenat pomocí skic a poté graficky zjednodušit, ovšem tak aby připomínaly realitu. Poté skicy převést na lino, vyrýt a vytisknout. Posléze naskenovat a dopravit pomocí programu Photoshop výrazné nedokonalosti. Dále zedituji zápisky, které jsem si vedla během pobytu a převedu je ve zformulovaný doprovodný text. Vše typograficky upravím, aby byla kniha dobře čitelná. Text s ilustracemi poskládám tak, aby na sebe navzájem navazovaly. Vzniklou knihu nakonec nechám vytisknout na bílý hlazený papír, stejný jako na který byly tisknuty originální ilustrace. Celý blok sváží i s deskami japonskou vazbou.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Po zvolení tématu bakalářské práce bylo na řadě vybrat si téma autorské knihy. Po kratších úvahách jsem si vybrala Dojmy z Lodže z důvodů, které jsem již popsala výše. Jelikož plánování dopředu nepatří k mým silným stránkám, začala jsem spontánně skicovat místa, která mě zaujala hned po příjezdu do Lodže. Zároveň jsem začala sepsovat podrobnosti o odlišnostech tamních běžností ve srovnání s tím, co znám, a z hesel utvořila o mých příhodách krátké příběhy. Musela jsem začít s prací včas, protože proces rytí do lina je poněkud náročnější technika. Zpracovala jsem nejprve místa o kterých jsem od začátku věděla, že v mé knize nesmí chybět. Pak už jsem jednotlivé motivy na ilustrace nechávala náhodě a čekala co mě za pobyt ještě potká. Chtěla jsem knihu pojmout co nejvíce v uměleckém duchu. Proto jsem z velké části věnovala čas ilustracím a textu před typografií. Původně jsem zamýšlela ilustrace zhotovit vícero druhů grafických technik, to však nepůsobilo uceleně a tak jsem se rozhodla pouze pro linoryt.

5. PROCES TVORBY

5.1 ILUSTRACE – TISKY

V první fázi mé práce jsem začala tvorbou ilustrací. Skicy jsem upravila tak, aby zjednodušeně popisovaly realitu, tedy korespondovaly s místem i časem, kterému byla ilustrace věnována. Dále bylo potřeba obrázky přenést zrcadlově na lino, aby výsledný grafický list odpovídal skutečnosti. K přenášení kresby na lino jsem využila kresleného návrhu, na kterém jsem tuhou zvýraznila tvary a veškeré detaily. Poté jsem papír pomocí izolepy přilepila k lino a knihařskou kostkou otláčila. Po sejmutí papíru jsem okopírovanou kresbu ještě obtáhla permanentní tenkou fixou a dokreslila detaily, aby se kresba během procesu rytí nesmazala. Nakonec jsem vše pečlivě odryla a vytiskla tiskařskou barvou na olejové bázi pomocí kuchyňské lžice. Vzniklý grafický list musel schnout několik dní.

5.2 TEXT

Text jsem přepsala ze zápisků v jeden souvislý, aby se dobře četl. Jedná se o memoár, který provází osobní zkušeností autora, který není chronologicky řazen a kompozice je uspořádána tak, aby se zdálo, že se jedná o jediný den, který začal příjezdem, prvním momentem v bytě, pokračoval jídlem, pak prozkoumáváním města. Rychlý průřez nejdůležitějšími místy a událostmi je ovšem seskupením zkušeností celých pěti měsíců.

5.3 ÚPRAVA ILUSTRACÍ V POČÍTAČI

Postup úpravy ilustrací digitální formou jsem realizovala v programu Photoshop, jednalo se pouze o malé nedostatky, které vznikly při procesu tisku. Místa kde se barva nanesla a neměla zde být. Mým záměrem bylo odstranit pouze šmouhy, které narušovaly kompozici ilustrace. U určitých místech jsem však nedokonalosti nechala, protože dodávala obrázku pravý vzhled linoritové tvorby.

5.4 KNIHA

5.4.1 Formát a layout

Průběh závěrečného formátu knihy prošel několika fázovitými rozhodnutími, po kterých jsem došla až k současné finální verzi. Nejprve jsem uvažovala o formátu 140 x 180 mm, ovšem poté, kdy jsem se rozhodla doplnit typografii o linii, jejíž funkce má čtenáři pomoci s lepší orientací v textu. Tyto textové předěly mohou působit jako kapitoly, rozdělující mé memoáry na části, ovšem se jedná pouze o podpůrné body, jejichž funkce je ryze orientační. Celý text jsem poté vyrovnala do pravého praporku, aby stránky nepůsobily bez harmonie. Pestrost rozložení ilustrací s textem jsem tvořila v asociaci s jeho obsahem. Tak nebylo nutné, přestože jsem to zprvu rozmýšlela, ke každé z ilustrací vměstnat popisek. Navolila jsem si vlastní, autentický kánon, aby mezera mezi texty a ilustracemi byla konzistentní.

5.4.2 Písmo

Písmo, využitě v mé knize, je kombinací dvou fontů Comenia Sans, jež se objevuje v hlavním textu knihy, a Comenia Serif Pro, kteréhož jsem použila v titulu. Fonty, jejichž původ je totožný, mají patkové a nepatkové vlastnosti, kterými jsem oddělovala hlavní text s doprovodným. V knize převažuje písmo bezpatkové, tedy Comenia Sans, a titul i orientační členění textu pod čarou jsou ošetřeny písmem patkovým.

5.4.3 Tisk a vazba

V první chvíli jsem pomýšlela na vkládání originálních výtisků přímo do knihy, ovšem po konzultaci s vedoucím práce a vlastním přehodnocení u mě došlo k posunu a celá kniha je s jejími ilustracemi tisknuta digitálně v rozšířené tiskařské společnosti Copygeneral v Praze. Dle mého to byl krok správným směrem, poněvadž nyní kniha působí profesionálněji a rozdíl je markantní. Výsledek tisku textu s ilustracemi je poté seskupen dohromady japonskou vazbou, pro kterou jsem se rozhodla pro její vypovídající hodnotu manuálně zpracovaného výtvoru.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

6.1 FORMÁT

Původní formát mé knihy jsem zamýšlela udělat o rozměrech 140x180mm, ale po přehodnocení grafické úpravy jsem knihu prodloužila o 2cm. Volila jsem tak hlavně proto, aby byla knížka příjemně uchopitelná do ruky, zabírala málo místa a byla tak ideální pro přenos při cestování.

6.2 PÍSMO

Pro svou práci jsem vybrala písmo Comenia Sans, které postrádá všechny patky a okrasné elementy a Comenia Serif, které vydali v Storm Type Foundry. Comenia Sans má spoustu společného s písmem Comenia Serif a pocházejí z jedné rodiny. Díky tomu to jsou dva perfektní partneři dobře funkční.

6.3 SAZBA

Okraje stránky jsem si přizpůsobila tak aby vazba neovlivňovala čitelnost textu. Vzniklý rámeček pro text tedy představoval tyto míry: 15 mm vně, 18 mm dole, 45 mm uvnitř a 15 mm od shora. Písmo jsem sázela vždy na pravý praporek s výjimkou orientačního textu v dolní části stránky. Zvolila jsem proklad řádků na 14,5 bodu. K značení odstavců jsem použila odstrčení prvního slova od okraje.

6.4 BARVA

Celou knihu jsem nechala v černobílé verzi jako u originálů.

6.5 PAPÍR

Po několika variantách tisků na různé papíry jsem se rozhodla vytisknout vnitřek knihy na bílý hlazený 160g/m², stejný typ jsem použila i při tisku ilustrací v originále a černý hlazený papír 300g/m² s potiskem bílého inkoustu jako obálku knížky. Dlouho jsem se rozmýšlela mezi tímto papírem a papírem křídovým. Hlazený papír se a po výtisku také lehce leskne a pro hmat zdá se mi příjemnějším.

6.6 TISK

Pro tisk knih jsem zvolila digitální tisk v Pražské tiskárně Copygeneral.

6.7 VAZBA

Knihy jsem si sešívala sama. Zvolila jsem vazbu Japonskou, u níž se nemusí kniha dávat do lisu po přilepení obálky. Rozmýšlela jsem se mezi bílou a černou nití, po krátké úvaze jsem se rozhodla pro černou verzi. Je elegantnější a ke knize se mi hodí více.

7. POPIS DÍLA

Konečnou podobou díla je ilustrační zpracování vzpomínek v textové podobě, jejichž strohý popis je zprostředkováním mých citových vazeb k městu Lodž. Ve 36 stranách se rozepisují o všem důležitém, které jsem po dlouhých úvahách vyčlenila z celého seznamu námětů. Černobílost celé kombinace ilustrací nechává čtenáři prostor k projevu jeho vlastní fantazie, přičemž je mu dopomáháno textovou charakteristikou reálného vzezření objektů. Dále má černobílý motiv vystihovat velmi zřetelný kontrast, který je přímo primárním atributem města, zvláště v architektonické oblasti. Jeho velikost má působit jako brožura nejdůležitějších informací, které jsou subjektivní, ovšem některá data v textu použita jsou vyjádřením obecných faktů. Memoáry s jednotlivými obrázky mají mít funkci zprostředkovatele osobních dojmů a taktéž mají zachycovat současnou atmosféru lodžských ulic i tamního obyvatelstva tak, aby se čtenáři zdálo, že je součástí dění v knize popisovaného.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Mé vzpomínky v knize zpracované, mohou mít formu průvodce pro ty, kteří do Lodži stále nezavítali a kteří by rádi do Polska vycestovali se stejnými záměry, které tam vedli i mne. Kniha se měla, pomineme-li její subjektivní ráz, přibližovat brožurám, které jsou obvykle zdarma k dostání například v městských informačních centrech. Dle těchto knížeček, obvykle obsahujících ještě mapy a vyznačenými místy, se posléze turisté mohou řídit a místa v nich zmíněná navštěvovat. Tento typ statí by tedy mohl být funkční těmito institucím, které by je v případě zájmu mohly kupovat, tedy by se splnila pravá náplň mého studia vizuální komunikace. Jejím nakupujícím by byla předložena zjednodušená verze ztvárněného místa, které má při reálné návštěvě nádhernou atmosféru. Budeme-li se zabývat pouze ilustracemi, které jsou u textu přiložené, mohlo by být jejich linorytové zpracování využito při tvorbě pohlednic a podobně.

9. SILNÉ STRÁNKY

Své dílo jsem vytvářela se zaujetím a zájmem. Celkově mě tvorba celé knihy velice bavila. Ráda jsem si zvolila toto neobvyklé téma a mohla jsem si tak vytvořit dílo zcela po svém. Nejsilnější stránkou považuji celkovou náladu knihy a její ilustrace. Snažila jsem se sloučit jak spisovatelský um, tak výtvarný.

10. SLABÉ STRÁNKY

Věřím, že kvalitu výsledné práce ovlivňuje z velké míry to, kolik času si na ni autor vyhradí. Pokud bych mohla vrátit čas, udělala bych si jasnější přehled ve svých prioritách a věnovala tak více pozornosti grafické stránce. Bohužel jsem v konečné fázi nedokázala ohlídat, aby byly všechny stránky oříznuty správně. Některé se během procesu tisku mírně posunuly a i přes správné vyměření a řádné spadávky vznikly mezi ilustracemi a okraji stránek drobné mezery. Každopádně jsem se z této chyby poučila a příště budu vše řešit včas aby se dalo podobným chybám předejít.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

11.1 INTERNETOVÉ ZDROJE

<https://www.suitcasetype.com/fonts/comenia-sans/about>

12. RESUMÉ

For my bachelor thesis, I chose the theme of the author's book, in which I wrote my memories of my stay in Lodz with the addition of linocut illustrations. In 36 pages, I am summarizing the most important insights and events, and presenting them in a „booklet“ to the reader. The book is consisting of 19 illustrations depicting the iconic places of the city, characterizing some Polish customs and immortalizing my feelings tied to that five-month stay. Then, in the text part of my bachelor thesis, I am describing deeper the reason of the chosen topic, the main aim of the work, the process of preparation and creation, where I am also further advocating the choice of font, format and layout or printing and binding. I am also explaining the connection with benefits for my current and future field of study and describing the strengths and weaknesses.

13. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Matrice
- Příloha č. 2 – Tisk
- Příloha č. 3 – Šití
- Příloha č. 4 – Výsledná podoba knihy
- Příloha č. 5 – Ilustrace

14. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

14.1 PŘÍPRAVA A TVORBA ILUSTRACÍ

Příloha č. 1 – Matrice

Příloha č. 2 – Tisk

14.2 TVORBA KNIHY

Příloha č. 3 – Šití

Příloha č. 4 – Výsledná podoba knihy

14.3 ILUSTRACE

Příloha č. 5 – Ilustrace

